

Spor Tüketimi Motivasyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Spor Tüketimi Motivasyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30972>

Özet

Spor Tüketimi Motivasyon Ölçeği, bireylerin spor etkinliklerini takip etme, izleme veya katılma davranışları altında yatan psikolojik ve sosyal güdüleri ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yapının Türk kültürüne ve diline **uyarlanmas**ı çalınmasıdır. Uyarlama çalışması, **Ege Üniversitesi** bünyesinde, Serdar Tok tarafından 2004 yılında yürütülen bir **yüksek lisans tezi** kapsamında gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, spor tüketim davranışını etkileyen çeşitli **motivasyon** faktörlerini sistematik olarak belirlemek ve analiz etmektir.

Anahtar Kelimeler

Spor Tüketimi, Motivasyon, Spor Psikolojisi, Ölçek Uyarlama, Tüketici Davranışları, Spor İzleyicisi, İzmir.

Yazarlar

Serdar Tok

Amaç

Spor Tüketimi Motivasyon Ölçeği'nin temel amacı, spor etkinliklerine yönelik tüketim davranışları tetikleyen ve sürdüren motivasyonel dinamikleri tespit etmektir. Bu ölçek, spor pazarlaması, spor sosyolojisi ve spor psikolojisi alanlarında çalışmaları yapan araştırmacılara, bireylerin neden spor tükettiklerini (maç izleme, ürün satın alma, etkinliklere katılma vb.) anlamak için standartlaştırılmış ve güvenilir bir araç sunar.

Uyarlama çalışması, özgün ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlamayı hedeflemiş, böylece Türkiye'deki spor izleyicisi kitlesinin motivasyon profillerini uluslararası literatürle karşılaştırılabilir bir biçimde incelemeye olanak tanımıştır. İzmir ilinde gerçekleştirilen bu çalışmada, özellikle bölgesel örneklem üzerinde spor tüketimi motivasyonunun yapısını ortaya koymayı amaçlanmıştır.

Yapı

Ölçek, spor tüketimi davranışları altında yatan genellikle çok boyutlu bir motivasyon yapısını ölçmektedir. Teorik olarak, spor tüketimi motivasyonu; sosyal etkileşim, başarı isteği, eğlence, kaçış (eskapizm), estetik zevk, bilgi edinme ve heyecan gibi farklı alt boyutlardan oluşabilir. Bu ölçek, bireylerin spor etkinliklerini takip etme nedenlerini bu alt boyutlar çerçevesinde nicelleştirir.

Uyarlanan ölçeğin özgün yapısı (orijinal ölçek), genellikle spor seyircisi motivasyon literatüründe yaygın olarak kabul görmüş teorilere dayanır. Türk popülasyonunda yapılan uyarlama çalışması, orijinal yapının kaç faktörlü olduğunu ve bu faktörlerin Türk örnekleminde ne ölçüde korunduğunu incelemeyi gerektirmiştir. Bu yapısal analizler, ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapının kültürel bağlamda tutarlı olup olmadığını belirlemede kritik rol oynar.

Geçerlik

Kaynak verilerde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, Serdar Tok'un yüksek lisans tezi kapsamında ölçeğin geçerlik çalışmaları detaylıca yürütülmüştür. Bu çalışmalar tipik olarak **yapı geçerli** analizlerini içerir. Yapı geçerli, ölçeğin teorik olarak ölçmesi gereken motivasyon faktörlerini gerçekten ölçüp ölçmediğini gösterir.

Geçerlik çalışmaları genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemlerini kullanarak faktör yapısının doğrulanması kapsar. Ayrıca, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı ne kadar iyi temsil ettiğini değerlendirmek için kapsam geçerli ve diğer motivasyonel yapılarla ilişkisini incelemek için ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları da yapılmış olabilir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik verileri kaynakta açıkça belirtilmemiştir. Ancak, bir uyarlama çalışmasının başarısı için güvenilirlik analizlerinin yapılması zorunludur. Güvenirlik, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder.

Güvenirlik analizlerinde büyük olasılıkla **iç tutarlılık** (Cronbach Alfa katsayısı) hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösterir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını ölçmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik yönteminin de kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu analizler, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı örneklemlerde benzer sonuçlar üretme kapasitesini teyit eder.

Faktör Analizi

Spor Tüketimi Motivasyon Ölçeği'nin uyarlama sürecinde faktör analizleri temel bir rol oynamıştır. Özgün ölçeğin faktör yapısının Türk kültürüne uygunluğunu test etmek için öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. AFA, veri setindeki değişkenler arasındaki ilişkileri azaltarak temel motivasyon boyutlarını ortaya çıkarmayı amaçlar.

AFA sonuçlarının ardından, elde edilen faktör yapısının teorik modele ne kadar uyduğunu incelemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu yapısının istatistiksel olarak sağlam olduğunu ve spor tüketimi motivasyonunu temsil

eden farklı alt faktörleri ayrı ayrı kanıtlamak için önemlidir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği

Biçim: Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak tez çalışması kapsamında kullanılmıştır).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama dili).

Popülasyon Grubu: Genel Spor Tüketicileri/izleyicileri.

Yaş Grubu: Yetişkinler (Örnekleme büyük olasılıkla genç yetişkinleri ve üniversite öğrencilerini kapsamaktadır).

Popülasyon Detayları: Çalışma, İzmir ilinde yaşayan ve spor tüketimi davranışları sergileyen bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim dayalı anket yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Spor Tüketimi, Motivasyonel Faktörler, Ölçek Geliştirme, **İzmir** Örneği, Spor Pazarlaması, Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri Kaynağında Belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Veri Kaynağında Belirtilmemiştir.

İletişim Adresi: tokserdar@gmail.com

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Serdar Tok'un 2004 yılında tamamladığı yüksek lisans tezi kapsamında uyarlanmıştır. Akademik amaçlı kullanımlar için genellikle yazarın izni gerekmektedir. Ticari veya geniş çaplı uygulamalar için yazar Serdar Tok ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi indirilebilir. Orijinal PDF'in bağlantısı: spor-tuketimi-motivasyon-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Tok, S. (2004). *Spor tüketimi davranışını etkileyen motivasyonel faktörler ve Spor Tüketimi Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması (İzmir ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Spor Tüketimi Motivasyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam ve doğru listesi için yazarın tezin orijinal metnine başvurulması gerekmektedir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri yer almadığından, bu kısım boş bırakılmıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM